

วิสัยทัศน์ผู้นำทางการศึกษาพยาบาล : ศึกษากรณี รศ.ดร.วิเชียร ทวีลาภ

ร้อยตำรวจเอกหญิง ปาริชาติ สนธิชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-856-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NURSING EDUCATION LEADER'S VISION
: THE CASE STUDY OF ASSOCIATE PROFESSOR
VICHIE N THAVILAP, Ph.D.

Pol. Capt. PARICHAT SONTICHAI

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Education

in Nursing Education Program

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-856-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

วิสัยทัศน์ผู้นำทางการศึกษาพยาบาล

: ศึกษากรณี รศ.ดร.วิเชียร ทวีลาภ

โดย

ร.ศ.อ.หญิง ปาริชาติ สนธิชัย

สาขาวิชา

การพยาบาลศึกษา

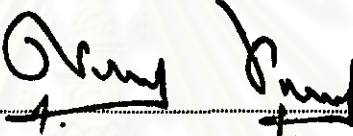
อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

อาจารย์ นลอง สุนทรวามิชัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการ
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

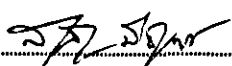

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภาวัฒน์ ชูดีวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โอทกานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ นลอง สุนทรวามิชัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุตลักษณ์ มีชูทรัพย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ปาริชาติ สนธิชัย , ร้อยคำรวงเอกหญิง : วิทยุทัศน์ผู้นำทางการศึกษาพยาบาล : ศึกษากรณี ร.ศ.ดร.
วิเชียร ทวีลาภ (NURSING EDUCATION LEADER'S VISION : THE CASE STUDY OF
ASSOCIATE PROFESSOR VICHIEEN THAVILAP, Ph.D.) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ประนอม
รอดคำดี และ อาจารย์ ฉลอง สุนทราวาณิช , 102 หน้า . ISBN 974-638-856-8

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงวิทยุทัศน์และปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิทยุทัศน์ทางการศึกษา
พยาบาลของผู้นำทางการศึกษาพยาบาล โดยศึกษากรณีของ ร.ศ.ดร.วิเชียร ทวีลาภ ทำหน้าที่ผู้นำทางการศึกษา
พยาบาลในยุคสมัยปี พ.ศ.2500-2530 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่การศึกษาพยาบาลของประเทศไทย ได้มีการ
เปลี่ยนแปลงพัฒนาเข้าสู่รูปแบบของวิชาชีพ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาตามแนวทางประวัติศาสตร์ โดยสืบค้นข้อ
มูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิทยุทัศน์ของผู้นำทางการศึกษาพยาบาล เกิดจากปัจจัยภายใน
ได้แก่ ระดับสติปัญญา ความรักในการเรียนรู้ การได้รับประสบการณ์ความรู้ด้านการศึกษาพยาบาล นอกจากนี้
ยังมีปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนพยาบาล อิทธิพลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
อิทธิพลของแนวคิดจากต่างประเทศ ผลจากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ทำให้เกิดวิทยุทัศน์ทางการศึกษาพยาบาลของ
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ทวีลาภ ในเรื่องต่อไปนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของสังคม
วิทยุทัศน์ในเรื่องนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแนวโน้มการเปิดหลักสูตรใหม่ในประเทศสหรัฐอเมริกา และแรงผลักดัน
ที่เกิดจากความต้องการได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย 2) มาตรฐานการศึกษาพยาบาลในรูปแบบของ
วิชาชีพ โดยมีการพัฒนาในด้านการจัดหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน 3) ความเป็นเอกภาพในการจัด
การศึกษา โดยการควบคุมมาตรฐานผู้สำเร็จการศึกษาพยาบาล การควบคุมมาตรฐานการศึกษาพยาบาล และ
การผลิตพยาบาลโดยวิชาชีพพยาบาล 4) องค์ความรู้เฉพาะสาขาการพยาบาล โดยการค้นหาทฤษฎีทางการ
พยาบาลซึ่งเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงปัจจุบันโดยใช้กระบวนการพยาบาล 5)
การวิจัยทางการพยาบาลในประเทศไทย ซึ่งเพิ่งเริ่มมีการวิจัยได้ไม่นานทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยด้านวิชาชีพการ
พยาบาล และปัจจัยด้านตัวพยาบาลประกอบด้วย

ภาควิชา ..... การพยาบาลศึกษา .....
สาขาวิชา ..... การพยาบาลศึกษา .....
ปีการศึกษา ..... 2540 .....

ลายมือชื่อนิสิต ..... วิเชียร ทวีลาภ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... ประนอม รอดคำดี .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... ๒๕ .....
๒๕

C786106 : MAJOR NURSING EDUCATION
KEY WORD: VISION / NURSING EDUCATION LEADER

PARICHAT SONTICHAH, Pol Capt : NURSING EDUCATION LEADER'S VISION : THE CASE STUDY OF ASSOCIATE PROFESSOR VICHIEH THAVILAP, Ph.D. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. PRANOM RODCUMDEE, Ph.D. THESIS CO-ADVISOR : Mr. CHALONG SUNTRAWANICH, 107 pp. ISBN 974-638-856-8.

The purpose of this thesis was to investigate the vision and factors affecting the nursing education leader's vision, using the case study of associate professor Vichien Thavilap. Ph.D. Professor Vichien was one of the nursing educators during B.E. 2500-2530, in the mean while nursing education in Thailand were developing into professional model. The method of study used was historical research method, using documentary search and depth interview.

The research result revealed that, factors affecting the nursing education leader's vision were; internal factors, consisted of intelligence, enquiry mind, nursing education experience, and external factors; nursing shortage problem, national economic and social development plan, international concepts. These factors mentioned above influenced Associate Professor Vichien's vision concerning nursing education as followed: 1) Curriculum development in responding to societal needs which was influenced by newly open curriculum in the U.S.A. and the motivation from need to be protected by law. 2) Standardized professional nursing education, including development of curriculum and instruction. 3) Unity of nursing education administration by controlling standard over graduate nurses, controlling standard over nursing education and producing nurse by professional nurse 4) Body of knowledge specify for nursing by searching for nursing theories which was development since prior to 2nd World War up to the present time using nursing process. 5) Nursing research in Thailand, which was lately development, influenced by the nursing profession itself and professional nurse as a person in addition.

ภาควิชา.....การพยาบาลศึกษา
สาขาวิชา.....การพยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา.....2540

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยต้องใช้ความอดสาหะวิริยะเป็นอย่างมาก แต่ก็สามารถ
ดำเนินการจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ก็เพราะได้รับกำลังใจ คำแนะนำ และความช่วย
เหลือจากบุคคลหลายท่าน บุคคลที่ไม่อาจลืมได้ คือ คุณพ่อปรีชา คุณแม่ศิริลักษณ์ สนธิชัย ผู้ซึ่งให้
ชีวิต ให้โอกาสทางการศึกษา และเป็นกำลังใจให้เสมอมา ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน
ชีวิตให้แก่ลูก จึงกราบขอบพระคุณพ่อและแม่ มา ณ ที่นี้ บุคคลต่อมา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
ประนอม รอดคำดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งคอยให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และเสนอแนะ
แนวทางต่างๆ อันเป็นประโยชน์ยิ่ง รวมทั้งให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของ
ท่านเป็นที่สุด และกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณ อาจารย์ฉลอง สุนทรวานิชย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความอดทนและเมตตายิ่ง ขอ
ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำแนะนำ
ข้อคิดเห็น ตลอดจนคำวิจารณ์อันมีค่ายิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุ
ลักษณ์ มีชูทรัพย์ กรรมการสอบ ผู้ให้คำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ร่วมรุ่น พยาบาลศาสตร์มหบัณฑิตทุกท่านที่เป็นกำลังใจ ช่วยเหลือ
และเป็นเพื่อนที่ดีเสมอมา ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ในที่ทำงาน โรงพยาบาลตำรวจ โดยเฉพาะ
หอผู้ป่วย ไอซียูทารกแรกเกิด ที่คอยห่วงใย สอบถามอยู่เสมอ สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ คุณอัครวรรษ
จันทนพ ผู้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เรียนต่อระดับมหบัณฑิต ให้กำลังใจ และคำแนะนำที่ดีเสมอ
มา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปาริชาติ สนธิชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช

บทที่

1.	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	ปัญหาของการวิจัย	5
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	วิธีการค้นคว้าและดำเนินการวิจัย	5
	สมมุติฐานการวิจัย	6
	แหล่งข้อมูล	6
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
2.	แนวคิดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์	9
	ความหมาย	9
	ความสำคัญ	11
	ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดวิสัยทัศน์	15
	วิธีสร้างวิสัยทัศน์	16
	ตัวอย่างวิสัยทัศน์จากผู้นำ	18
	ผลงานวิจัย	20
	กรอบแนวคิด	26
3.	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของ รศ.ดร. วิเชียร ทวีลาภ	30
	ประสบการณ์เรียนรู้	30

บทที่	หน้า
	ปัจจัยหลักคั่นจากการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาพยาบาล ----- 38
4.	วิสัยทัศน์ทางด้านการศึกษาพยาบาล ----- 43
	การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของสังคม ----- 44
	มาตรฐานการศึกษาพยาบาลในรูปแบบของวิชาชีพ ----- 49
	ความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษา ----- 63
	องค์ความรู้เฉพาะด้านสาขาวิชาการพยาบาล ----- 72
	การวิจัยทางการพยาบาล ----- 77
5.	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ ----- 83
	รายการอ้างอิง ----- 95
	ภาคผนวก ----- 99
	ประวัติผู้เขียน ----- 110

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย